

„Mister Hadsi“ a hű utitárs

Gépjárkunk a 63 országból összegyűjtött Club-jelvényekkel

Utaz. O.
2088

ÖT VILÁGRÉSZEN KERESZTÜL

AZ ELSŐ BEFEJEZETT FÖLDKÖRÜLI MOTORKERÉKPÁROS UTAZÁS
SULKOWSKY ZOLTÁN ÉS BARTHA GYULA ÚTLEÍRÁSA

A Kordillérák tetején a gúgászi Krisztus szobor előtt, Chile és Argentina határán, 4000 méter magasságban a tenger színe fölött

Emberi esontletek a perui homokpampákon

Bennszülöttek szállítják át a gépet egy moesaras folyó medrén. — Korea

Az első motorbiciklis világgörüll utazás útiránya Budapesttől Budapestig

Motorkerékpárral az öt világrészen keresztül

BEVEZETÉS.

Egy földkörüli utazás a mai időkben már nem jelenti ugyanazt, amit még néhány évtizeddel ezelőtt jelentett. A modern technika közlekedési eszközeinek segítségével egyre többen és többen kerülhetik meg a földgolyót. Ki hajón és vonaton, ki léghajón vagy repülőgépen. Néha hallunk automobilos körülakról is. Ez már merészebb vállalkozás, amit bizonyít az, hogy nem igen hallunk soha egy-egy ilyen földkörüli expedíció valóban sikeres befejezéséről.

Azonban motorkerékpárral utazni körül az egész világot, egyetlen a maga nemében. Az a tény, hogy erre senki sem vállalkozik és hasonló teljesítményű utat előttünk még soha nem hajtottak végre, igazolja a végtelen nehézségeket és a leküzdésre váró nagy akadályokat.

Nyolcesztendő utunkon a küzdelmekből és veszélyekből bőven kivettük részünket. Hiszen gondoljunk csak arra, hogy még ma is vannak országok, ahol nem találunk utakat. Gondoljunk a magas hegységek szűk ösvényein való átkelésekre, ahol rövid időn belül a zöld nyárból a fehér lélbe juthatunk. Emlékezzünk a dermesztő hidegre és az ennél is elviselhetetlenebb hőségre, mely elől nyitott gépünkön nincs védekezés. Majd eső- és hóvihar, jég, mély hó, vagy a még nehezebb víz és a sár nehezíti az utazást. Elhagyatott sivatagokon és pusztaságokon kell áthalolnunk, ahol sok napi járásra elhagyunk magunk mögött minden élő lelket és civilizációt. Toljuk és húzzuk megterhelt motorunkat a mély homokban, vállainkon szállítjuk csomagjainkat előre, küzdenünk kell az élelem és a víz szigorúan szűkös beosztásával, rettegünk egy váratlan balesettől vagy géphibától, mely az elhagyatottság lassú és biztos halálára ítélne. Áthaladunk az egészségtelen tropikus országokon, keresztezzük rettenetes járványok orvosnélküli vészes területeit és átutazunk a civilizálatlan vad népek ősi földjein, ahol minden idegen utazó élete állandó bizonytalanságban van. Küzdenünk kell az idegen fajok fehérgyűlöletével, végül védekeznünk nemcsak az erdők hullói és vadállatai, hanem a gyakran található banditák által okozott veszélyek ellen is. Mindezen kívül nem egy álmatlan éjszakát okoz a mindennapi utazás tetemes költségének súlyos gondja.

A KÖVETETT ÚTIRÁNY (63 ország).

Magyarország, Ausztria, Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Portugália, Marokkó, Algéria, Tuniszia, Líbia, Tripolitánia, Egyiptom, Palesztina, Szíria, ázsiai- és európai-Törökország, Bulgária, Románia, Jugoszlávia, Görögország, Szudán, Arábia, India, Ceylon, Nyugat-Ausztrália, Dél-Ausztrália, Viktoria, Tasmania, New South Wales, Queensland, Celebesz, Jáva, Szumatra, Straits Settlements, Maláj Államok (Kedah, Perak, Selangor, Negri Sembilan, Pahang, Malakka, Johore), Sziám, Francia Indokina (Kokkinkina, Kambodzsa, Annam, Laosz, Tonkin), Kína, Mandzsúria, Korea, Japán, Hawai, Északamerikai Egyesült Államok, Kanada, Mexikó, Kuba, Kolumbia, Panama, Equador, Peru, Csile, Argentina, Uruguay, Brazília, Nagy-Britannia, Írország, Belgium, Svájc és Németország.

Az Olajfák Hegye Jeruzsálemben. — Palesztina.

UTAZÁSUNK CÉLJA.

Nem élvezet- és kalandvágyból vállalkoztunk erre az utazásra. Nem áll senki a hátunk mögött, magunk indultunk el és mindenkitől függetlenül magunk rendeztük útirányunkat. Nem volt útunknak semmi reklámcélja, az út befejezésekor sem részesültünk díjazásban. Költségeinket mindenkor magunk fedeztük.

Elsősorban tanulmányi célokból indultunk el. Elképzeltető, ha valaki az egész világot megismeri, mennyi új dolgot lát és mennyi hasznos tapasztalatot szerez. Megvan a reményünk, hogy tapasztalatainkkal idehaza értékesíteni fogjuk tudni és ha alkalmas munkakörben szorgalmas munkával csak egy egész rövid lépésnyi haladást is sikerül elősegítenünk, meglesz az elégtétel hosszú utazásunkért.

Sok mindenre nyílt alkalmunk a különböző országokban. Megismertük a világ népeit, szokásaikat, tanulmányoztuk gazdasági és kulturális fejlődéseiket, saját mérnöki és mechanikusi szakmánk terén is gazdag tapasztalatokra tettünk szert.

Tanultunk nyelveket. Ha nem is tökéletesen, de ma már tudunk beszélni a magyarok kívül angolul, franciául, németül és meg tudjuk érteni magunkat spanyol, olasz és portugál nyelven is.

Második célunk maga a sport volt. A mai időkben, ha valaki a sport terén nagyobb teljesítményt végez, saját magán kívül hazájának is szerez elismerést. Bármerre jártunk, igyekeztünk a magyar nevet ismertebbé tenni. Ismertettük Magyarországot még azokon a vidékeken is, ahol nagyon homályos fogalmak vannak erről a távoli országról. Ujságcikkeket írtunk, előadásokat tartottunk és minden törekvésünk az volt, hogy míg egyrészt számos új barátot szereztünk hazánknak, másrészt terjesszük Magyarországot háború utáni igazságtalan helyzetének ismeretét.

Irodalmi működésünk ujságoknak és folyóiratoknak írt számos tudósításban merül ki. Magyar cikkeken kívül főleg angol, észak- és délamerikai lapokkal álltunk összeköttetésben. Ezenkívül majdnem minden országban kiadtuk ezen kis könyvünkhöz hasonlóan úti tapaszt-

Út a Taurusz Hegységben. — Ázsiai Törökország.

talatainkat. A sok érdekes esemény, a feljegyzett sok megfigyelés és felvételeink felhasználásával most rendezzük sajtó alá egész útunkat részletesen ismertető nagy könyvünket, mely később valószínűleg több nyelven is meg fog jelenni.

Visszatekintve egész utazásunkra tehát elmondhatjuk, hogy kitűzött céljainkat sikerült elérnünk. Van egy teljesítményünk, amit előttünk még mások nem hajtottak végre, a világ minden részén használtunk a magyar ügynek, azonkívül gazdag tapasztalatainkkal, tudásunk gyarapodásával és látóköriünk kiszélesedésével használtunk saját magunknak és jövőnknek.

A KIADÁSOK.

Utazásunk egyik főgondját az út tetemes kiadásai okozták. Bármielyen egyszerű életmód mellett is a hosszú idő, a szükséges hajóutak, az üzemanyag, ruházkodás, segítségék igénybevétele és maga a megélhetés természetesen oly rendkívüli nagy kiadásokkal jár, amelynek kis hányadára sem volt elegendő az a rendelkezésünkre álló tőke, amellyel az utat elkezdjük. Hamarosan magunknak kellett megszerezni a szükséges költségeket. Ezzel az utazás időtartama hosszabbá vált, munkánk megsokszorozódott, de végül is sikerre vittük tervünket.

Anyagi bevételünket elsősorban leírásaink, újságcikkeink és a sajtó részére eladott felvételeink biztosították. Mindez nem volt elegendő, azért később minden országban kiadtuk rövid útleírásunkat kis könyvek alakjában, az ebből eredő bevétel már sokat javít helyzetünkön. Még később, ahol nyelvismereteink megengedték, vagy ahol magyar kolóniákat találtunk, vetítettképes előadásokat tartunk addigi útjainkról és Magyarországról.

Általában ritka volt az a hely, ahol ne fogadtak volna a legnagyobb előzékenységgel és ahol ne méltányolták volna teljesítményeinket. Lelkesen fogadott a nagyközönség, utunkat megkönnyítették és segítték a hatóságok. Különösen meleg fogadtatásban részesültünk a hazájuktól távol élő, messze földekre kivándorolt magyar véreinktől, míg a színes fajok országában természetesen inkább a fehér kolóniák tagjai segítettek.

A GÉP ÉS A SZERZETT EMLÉKEK.

Mérlegelve a távolságot és a bejárt utak minőségét, gépünk teljesítményével a legnagyobb mértékben meg vagyunk elégedve.

Kéthengeres Harley-Davidson gépet választottunk az utazásra, amihez egy hatalmas oldalkocsit csatoltunk. Budapesttől Budapestig ezzel a géppel 170.000 kilométert tettünk meg a legkülönbözőbb utakon és úttalan vidékeken.

Természetesen hibák előfordultak. De nincs olyan motor, amivel ezt az utat nyolc éven keresztül úgy meg lehetne tenni, hogy az a motor ne űnja meg néha az utazást. Az óriási teherrel hol sivatagi homokon, hol sziklás hegyeken, sárban és vízben, keserves dülőkön erőlködünk a folytonos hőmérsékletváltozásban. A motor legkisebb részével is tisztában kell lennie annak, aki hasonló útra vállalkozik, magunkkal kellett vinni a szükséges szerszámokat és alkatrészeket. Az évek folyamán számos alkatrészt ki is cserélünk, különösen az amerikai gyárban kerül gépünk alapos renoválás alá, de mi magunk is féltő gonddal őriztük mindig hűséges motorunk egészségét, melynek rosszrafordulása egész utunkat gyakran örökre befejezhette volna.

Sok mindenre van szükség az ilyen utazásnál. Hatalmas csomagokat kell a gépen elhelyeznünk, a szükséges ruházaton kívül vinnünk kell könyveket, térképeket, feljegyzéseinket és naplóinkat, sátorozó és főző felszerelést. Alkatrészeket és szerszámokat a géphez, ásót, csákányt, baltát és fegyvereket a szükséges töllényekkel. Nem hiányzik a 3-4 tartalékpneumatik, míg nagy súlyt képeznek fényképeink és negatívjaink. Rendelkeztünk mozifelvétélgéppel és kis rádióval, a súlyt növelték írógépünk, emlékeink, ponyvák és takarók. Maga a gép az oldalkocsival 400 kg nehéz, míg a teljes súly csomagjainkkal, magunkkal és kutyánkkal együttesen mintegy 800 kg.

Emlékeink között első helyen áll fényképfelvételgyűjteményünk. A világ minden tájáról mintegy 2000 felvételt készítettünk, melyek között sok igen érdekes, ritka tárgyú felvétel szerepel. Észak-Amerika óta rendelkezünk kis filmfelvétélgéppel is, azóta mozifilmeken is megörökítettük az út legérdekesebb és kimagasló eseményeit. Legszébb felvételeinket vetítettképek alakjában filmjeinkkel együtt előadásainkon be szoktuk mutatni.

Egész utazásunk hiteles bizonyítéka az a könyv, melyet az egyes

országok automobil clubjai és hatóságai láttak el igazolással. Autogrammgyűjteményünkben nagy írók, művészek, mozsistárok, vezető politikusok, India uralkodó maharadzái, elnökök, kormányzók és más kiválóságok aláírásait gyűjtöttük össze.

Egy másik hatalmas albumban az utazásunkról és rólunk szóló újságcikkek sorakoznak időrendi sorrendben. Általában a sajtó mindenütt nagy érdeklődéssel kísérte utunkat és a világ legnagyobb lapjaitól kezdve az exotikus benszülött újságokig ma már több, mint 1200 riportot és újságcikket sikerült összegyűjtenünk.

Sok helyen kaptunk, máshol magunk szereztünk be egy-egy országra jellemző apróbb emléktárgyakat, amiket időnként a már nem szükséges jegyzetekkel és térképekkel együtt hazaküldtünk. Az ajándékok között legértékesebb egy régi kard a Johore-i szultántól.

Azonban gépünk büszkélkedik a legszebb emlékgyűjteménnyel. Minden ország Automobilista Clubjától sikerült megkapnunk a jelvényét. Ilyen jelvényeket tudvalévően mindenhol csak az illető egyesület tagjai kaphatnak. Hogy mi mégis kaptunk, ez teljes mértékben való elismerése volt az automobilizmus terén kivívott kivételes teljesítményünknek. Sok esetben a gyűlési határozat tiszteletbeli tagokul is választott.

Ez a gyűjtemény, bárhol is jelenünk meg, azonnal a figyelem központjába kerül és büszkén állíthatjuk, hogy a mai napon mintegy 260 darabból álló, az öt világrész 68 országából származó jelvénygyűjteményünk vetélytárs nélkül áll az egész világon.

Oldalkocsink másik emléke két leopárdbőr, mellyel egy sikeres brazil vadászat után huzattuk be a párnázatot.

*

Most pedig az alábbiakban szaladjunk végig a világon. Lehetetlen itt hosszú utunkat részletesen ismertetnünk, csupán a legfontosabb eseményekre terjeszkedhetünk ki. Mintegy ízelítőt akarunk adni tapasztalatainkból és benyomásainkból, utunk részletes tárgyalása a rövidesen megjelenő művünk feladata lesz. Ok nélkül nem akarunk egy országot vagy népet sem dicsérni, mindenütt nyitott szemmel jártunk és írásainkban szigorú tárgyilagosságra törekszünk.

Hűséges „Hadi” kutyánkkal hárman indultunk el az útra. Kölyök volt és ott nőtt fel a naponta helyét változtató motorbiciklin. Mint minden buzgó mohamedánus, ki elzarándokolt a szent Mekka városába, a mi négylábú társunk is megkapta a „Hadi” nevet. Sajnos, mikor már kifejlődött, meg kellett válnunk tőle. Áldozata lett a forró klímának, belepusztult az indiai rettenetes hőségbe és Madras városában ketten maradtunk.

Az Egyesült Államokban egy honfitársunk új, fiatal farkaskutyával ajándékozott meg, mely végigjárta velünk Észak- és Dél-Amerikát, végül szintén elérte Budapestet. Mindenre megtanítottuk, amit egy kutya elsajátítani képes, őrizte a bárhol otthagyt gépet és őrzött minket, ha a szabadban éjszakáztunk. Okosságát mindenfelé bámulták, fényképe számtalan lapban megjelent, részünkre pedig szinte nélkülözhetetlenül hasznos szolgálatokat teljesített. Elődjére és származására való tekintettel, büszkén viseli a „Mister Hadi” nevet.

Az útvonalat úgy állítottuk össze, hogy felölelje mindazt a vidéket, országot és várost, melyek meglátogatását érdekesnek tartottuk. Sport-

szempontból pedig beleveltük a nehéz sivatagi utakat és néhány ismeretlen vidéket úgy, hogy mindenütt, ahol lehetséges, szárazföldön utazhassunk a minimálisra csökkentett tengeri utak helyett.

Ez az útirány nem lehetett egy egyenes vonal. Azonkívül, hogy néha hatalmas kerülőkre kényszerültünk (mint pl. Kis-Ázsia után vissza a Balkánra, mikor az afganisztáni forradalmak miatt nem kaplunk átutazásra engedélyt), az egyes országokban a fontosabb helyeket mind felkerestük, még ha nagy vargabetűket is kellett leírnunk. Ezért van az, hogy bár a Föld kerülete 40.000 km, mi csupán a szárazföldön 170.000 km-t tettünk meg hazáig.

AZ ELINDULÁS.

1928. Melegen sül az augusztusi nap, mikor néhány barátunk összegyűl, hogy lássa, miképpen vágunk neki háromkerekű vaslovunkon a nagy világ országútjainak. A siker nagyon bizonytalan, azért kerülünk minden nyilvánosságot, az Automobil Clubon kívül senki sem szerez tudomást terveinkről. A kedv azonban nagy, az elhatározás erős, a motor berregni kezd, két fiú és egy kutya hosszú útra kél.

Az európai országok egymásután maradnak el, az út kellemes, különösen Olasz- és Spanyolországban. A Gibráltári szoroson keresztül érzük el második világrészünket, Afrikát.

VÉGIG AFRIKÁN.

Minden új szemünknek. Arabok, pálmaerdők, kókusz és datolya, hozzá az erősen égető nap. Lemegyünk a Nagy-Atlaszig, a Szahara kapujáig és mivel még mindig nem tanácsos idegeneknek erre utazgatni, fehér fejkendőkkel araboknak maszkírozzuk magunkat.

Majd hosszú, fáradságos út következik. Keletnek fordulunk és végigmotorozunk Észak-Afrikán. Sidi-Bel-Abbesben az idegenlégiosis laktanyában a magyar fiúk között felfedezzük a hírhedt cinkotai Kiss Bélát, akinek sorsáról eddig senki sem tudott.

Dél-Tuniszban kapjuk az ízelítőt a sivatagi utazásból. Sfax és Gabes között kezdjük az akkor még részünkre új harcot a homokkal. Elér a homokfuvás is, a finom, ködszerű homokfelhő ellen nincs védekezés, 24 órát kell vesztegelnünk.

A Líbiai sivatag következik. Tripolit már csak külön kormányzósági engedéllyel hagyhatjuk el a Benghasi felé vezető bizonytalan útra.

Csakhamar csupán eget és homokot láthatunk. Imitt-amott krétás maradványai tűnnek fel egy-egy szegény tevének, vagy ki tudja, egy szerencsétlenül járt utazónak. Szigorú figyelmeztetőjel, a csontok és keselyük emlékeztetnek a sorsra, ha fel kellene adnunk a kitaratást.

Sokkal kellemesebb volt a téli Egyiptom. Megmásszuk a piramisokat és megcsodáljuk Tutankhamen kincseit. Kövezett utat nem találunk, de a föld síma, mint az aszfalt, a csatornák vizéből folytonosan öntözik.

Az arabokat megszerettük. Nemes, békés nép, szeretik hazájukat, imádják a függetlenséget. Az asszonyokkal még régi módjukon bánnak. Nem egyszer láttuk, hogyan utazik számarháton pipázva az arab férj, felesége szaporán lépeget mellette, fején nagy teherrel és hátán a gyermekével.

KIS-ÁZSIA ÚTJAIN.

A Mózesről nevezetes Színai félsziget nyújtotta legrosszabb sivalagi útunkat. A számtalan homokhegyen hullámokat fúj a szél, szinte égnek állt a hajunk, mikor megláttuk, merre is kell keresztülmennünk. Nagymennyiségű vizet is kell magunkkal vinnünk, mert vázlatainkban hiába volt víz jelölve, csak kiszáradt gödrök voltak a helyén.

A mély homokban utazásunk lelassul. Hol tolnunk kell a gépet, hol csomagjainkat szállítjuk gyalog előre a nehezebb részekben. Volt napunk, mikor örültünk, ha 10—15 kilométert tudtunk megtenni. Idegtépő a végtelen magány, a homok felkavarja az érzéseket, akaratlanul is mindig rosszra gondolunk. Kitart-e a gép, elég lesz-e a víz és az élelem?

Éjjel lehül a levegő. Szinte fázunk, a meleg homokban készítjük el

Annamita falu Francia Indokínában.

nyughelyeinket. Az alvást két ellenség zavarja, a kígyó és a skorpió, mindkettő egyformán veszedelmes.

Jóval később, Indiában, a kígyók ellen tanultunk egy módszert. Az indusok azt mondják, hogy a kígyó sohasem mászik az útjában talált kötélet felett keresztül. Mi nem hittük, de alkalmaztuk a módszert, tudván, hogy a naív bennszülötteknek sokszor nagyszerű megfigyeléseik vannak. Azóta sátrunkat körülvettük egy kötéllal és mióta kígyós vidékeken ezt a módszert alkalmaztuk, sohasem jött kígyó a sátorba. Ma sem tudjuk, a kötélet, vagy a véletlen volt-e az ok, ha olvasóim meg akarják próbálni, nem garantálhatjuk a dolgot. Különben is, ki tudja, nem bátrabbak-e a kígyók itt Európában?

Palesztinában jobb viszonyokat találunk. Elfogy a homok, népesebb a vidék. Valahogyan az a benyomásunk, az angol nem igyekszik sem a zsidót, sem az arabot kielégíteni. Ennélfogva a viszályok nem szűnnek és az

angol kénytelen a rend miatt szintén bentmaradni és ebből aztán kénytelen hasznót is húzni.

Minden nevezetes bibliai helyet megtekintünk. Megnézzük Jeruzsálemet, Jaffát, Chaiffát, de megfordulunk Bethlehem, Názareth, Hebron, Tiberias, Kaffarnaum városokban is. Meglepnek az új zsidó főváros, Tel-Aviv, szabályos utcái, nyüzsgő, modern élete és amerikaias lendülete.

Érdekes, hogy Palesztinában minden héten három ünnepnap is tartható. A zsidók a szombatot, a keresztények a vasárnapot, a mohamedánusok a csütörtököt ünneplik.

Egyetlen jó utat találunk, Jaffa és Jeruzsálem között, de az ország fő közlekedési eszköze a mi ottjárásunkkor bizony még a számár volt.

KALAND A SZÍRIAI BEDUINOKKAL.

Nazareth és Damaszkusz között történt a szíriai sivatag bozotos köves pusztáján. A fojtogató hőségben elhagyjuk a Jordán folyót, mikor hátrafelé hirtelen lovas arabokat pillantunk meg. Hallottuk gyakran, hogy a sivatag sejkjei egyéb tulajdonságokkal is rendelkeznek, mint éppen szerelmivel, igyekeztünk tehát haladásunkat gyorsítani. Igen ám, de ezen az úton képtelenség sebesen haladni. A kerekék dobják a köveket, sír és nyöszörög a gép minden porcikája, míg az arabok integetnek, majd kiabálnak és lovaikat hajszolva egyre közelebb érnek.

Tudjuk, hogy meg akarnak állítani. Tudjuk, ha nem használjuk fegyvereinket, életünk nincs veszélyben, de feltjük a csomagokat, felszerelést és esetleg a gépet, ami mind kedves zsákmány a sivatag kalózsainak.

Csupán percekig tart az észbontó hajsza, de ezek a percek óráknak tűnnek fel. Eldördül egy lövés, utána még egy, majd több, lehet, hogy csak gyengéd figyelemtetés, de lehet, hogy komolyan nekünk van szánva. A megállás helyett teljes gázt adunk a gépre!

Ropog az egész kocsi, félméteres ugrásai miatt alig bírunk rajta maradni, minden pillanat hozhat egy végzetes törést. És mikor már feladunk minden reményt, jön egy javított útszakasz, ahol a maximális sebességgel hamarosan elhagyjuk üldözőinket. Rövidesen Damaszkuszba érünk, ahol jelentést teszünk az esetről a francia hatóságoknak, amely, ki tudja hányadszor, megszokott közönnyel veszi fel a szokásos jegyzőkönyvet.

AZ ÚTIRÁNY MEGVÁLTOZIK.

Megtudjuk, hogy nem mehetünk India felé, az afganisztáni mozgalmak miatt senkit sem engednek az angolok ezen az útvonalon. Hogy új országokat érintsünk, Ázsiai-Törökországon keresztül a Balkán felé vesszük útunkat.

Azonnal meg is bántuk. Adana, Kaiserie, Kirser, Angora, Konstantinápoly olyan utat adott, melyet nem szívesen ismételnénk meg még egyszer. Különösen a Taurus hegység jelentett óriási akadályt, ahol a sziklás ösvényeken, melyen soha autó vagy motor még nem járt, 90 km-t teljes három napi munkával sikerült csak lebonyolítanunk. Ástuk és töltöttük az utat, sziklákat görgettünk és hídakat rögtönöztünk, inkább gyalogszerrel, mint a gépen ülve, jutunk lassan előre. Elképzelhető, mennyi áldást imádkoztunk minden török szultán fejére. A nép nem szívesen

fogadja az új reformokat, mindenfelé gyökeres átalakulásokat találunk, de lustasága mellett a török általában jólelkű és jóakarátú.

☛ Konstantinápoly szépsége kárpótolt sok fáradságért. Az esti holdfényben csillogó Aranyszarvat, a karsú minaretek sziluettjét, az utcákon zsúfolkodó tarka tömeget és a muezzin vontatott énekét nem lehet elfelejteni.

Bulgária, Románia, majd felejthetetlen napok Erdélyben, később Szerbia és Görögország következnek. A hatóságok mindenütt előzékenyek, még Romániában is udvarias fogadtatásban részesülünk. Annál több bajunk volt a hóolvadási balkáni utakkal. A görög hegyeken intenzív hidegbe kerülünk, de mindenért kárpótolt a természet bája: a zöld fenyvesek fehér leple, a csodás Olympus, melynek hóval borított csúcsán

Canton egyik tere utcai zavargás után. — Kína.

a felkelő nap aransugara pompázó rózsaszínbe burkolja az istenek egykori táborhelyét.

Lassan ismét a meleg télben vagyunk. Nilusmenti hosszú utunk után átkelünk a Vörös tengeren és elég jó karavánútakon érjük el előbb Mekát, majd Adent. Aden talán a föld legkietlenebb városa. Szikla-hegyek veszik teljesen körbe és a hegyek által alkotott katlanban fő lent a város. Fő, mert a sziklákat felmelegíti a tüzes nap és az év minden szakában, éjjel és nappal egyaránt a sziklák hőkisugárzásai fűtik elviselhetetlenségig a minden árnyék és fa nélküli szerencsétlen várost.

INDIA.

Itt a nagyszerű „Grand Trunk” utak nyílnak meg előttünk. Hatalmas kört csinálunk az óriási birodalomban, felkeressük Bombay, Agra, Delhi, Lucknow, Allahabad, Benares, Kalkutta, Madras városokat és a bájos szigeten, „Kelet Gyöngyén”, Ceylonban fejezzük be körutunkat.

India élete végtelenül érdekes. Amint elhagyjuk a tengerpartot,

mindenütt gyalogló vándorokkal találkozunk. Ezren és ezren róják szakadatlanul India végtelen útjait. A világ legszegényebb, legszerencsétlenebb emberei ezek, mert semmijük sincs a világon. Nemcsak vagyonuk, vagy fedél, hová fejüket lehajtsák, de rincs ruhájuk sem, egy kis darab rongy takarja testüket. Nincs rokonuk, nincs barátjuk, nincs szülőföldjük, mert azt sem tudják hová valók. Sokan nem is tudják hová mennek, miért mennek, csak mennek, hogy meneküljenek az éhhalál elől.

Az európai kevés. Megfordulunk nagy városokban, ahol egyetlen európaival sem találkozunk. A falvakban szörnyű szegénység és ezzel együtt szenny uralkodik. Piszkos gödrökben gyűjtik össze az esővizet és mikor beáll a száraz évszak, ebben a vízben végzik vallási fürdőzéseiket, ebben mossák szennyesüket, itatják állataikat és ugyanezt a vizet használják ivásra és főzésre.

A vészes járványok hol itt, hol ott ütik fel fejüket. Nasik városban éppen pestis volt, az egészségesek mind messze menekültek, a városban betegek vánszorogtak és hullák feküdtek az utcákon. Benáereszi tartózkodásunk alatt három járvány dült: a pestis, kolera és fekete himlő.

Megismerkedünk a furcsa vallási szokásokkal, a szent állatokkal és a szent emberekkel és megismerkedünk a másik végtelennel, a dúsgazdag indiai hercegek, radzsák, maharadszák, nábobok életével. Nagyon sok maharadszával személyesen is találkozunk és néhány napot a legnagyobb fényezésben tölthetünk udvarukban.

Mit ér azonban a pompa és a kincs, ha beáll a rettenetes hőség? 50, 52, sőt 55 fokos melegek következnek és bizony alig várjuk, hogy búcsút mondhassunk a rejtelmes Indiának.

Utunk nem folyik le incidensek nélkül. A sok majomnak csak Hadsi kutyánk lett kérlelhetetlen ellensége, mi annál többet szenvedünk a vérszívóktól. Milliő és milliő szűnyog szerez keserves órákat, még nappal sem tudunk zavartalanul megállni. A kigyók közül sokat elgázolunk, vagy lelövünk. A bungalow-k szobáiban éjjel nincs meglepetés: szaladgálnak egerek és patkányok, a falakon fantasztikus pókok, a gyíkok közül a mindenütt otthonos „csik-csak“, vagy a mélyhangú „toki“, de bent ugrálnak a nagy békák is és nem ritkaság a skorpió vagy a kígyó. Bengál őserdős, mocsaras rengetegeiben alkalmunk van hallani a királytigris és egyéb nagy vadak ordításait, de a forgalmas utakra nem merészkednek.

Mint egy állandó cirkuszi felvonulás, olyan az országút. Asszonyok, gyerekek, öregek és fiatalok, ruhákban, mely vidékenkint más és más, vagy ruha nélkül. Karjukon vagy lábukon, esetleg nyakukban csillogó karikák, a legtöbben sietve térnek le az útról közeledő gépünk elől.

Gyümölcsöt soha nem fogyasztunk, vizet soha nem ihatunk. Indiában a forró tea a legmegfelelőbb és legegészségesebb ital.

Az örökzöld Ceylon szigetét nagyon megszeretjük. Vendégszerető szingaléz népe között két hetet töltünk el és megcsodáljuk gyönyörű természeti szépségeit.

Colombo már enyhébb klímájú város. Esténkint megérkezik a kellemes tengeri szellő, minden fénybe öltözik, autók és riksók elevenednek meg az utcákon, felcsendül a gitár és a jazz, megkezdődik a langyos, titokzatos egyenlítői éjszakák hajnalig tartó forró élete.

ÉJJEI KALAND A FARKASOKKAL.

Közép-Indiában a templomairól híres Gwalior és Agra között este ér utol valamilyen kisebb motorhiba. Ugy határoztunk, hogy megállunk éjjelezni és majd reggel hozzuk rendbe a gépet. Egy kis tisztáson ültük fel sátrunkat és felszereljük szúnyoghálóinkat, melyek nélkül gondolni sem lehet Indiában a pihenésre.

Alig készülünk el, mikor kutyánk ugatására észrevesszük, hogy a fák között egy farkas sompolyog. Nem sokat adlunk rá, hiszen útközben is láttunk már néhányat ezekből az apró, gépünk elől gyorsan menekülő indiai farkasokból, de csakhamar kettő tűnik elő, majd egyre több és több. Kutyánkat meg kell kötnünk, nehogy közéjük vesse magát, míg magunk a puskák után nézünk.

A koreai útjelzés mindig fejtörést okoz.

Éjfél felé már egész környezetünkön félelmetesen villognak a zöld szemek. Tudtuk, hogy csoportosan a farkasok veszedelmet jelentenek, töltenyünkkel azonban takarékoskodnunk kellett. Időnként lelövünk egyet-egyet, de az áldozat helyett újak tűnnek elő és mi aggódni kezdünk egy esetleges általános támadás bekövetkezése miatt. A veszedelmes helyzetből csak egy dolog húzható ki: a tűz. Egyik puskafedezete alatt másikkunk nagy nehezen a közelben összeszedett némi tüzelőanyagot, gyorsan leöntjük benzinnel és azonnal hatalmas tűz világítja meg a környéket. Meg voltunk mentve. Bár a vadak a közelben ólálkodtak egész hajnalig, de közeledni nem mertek és reggelre el is tűntek az erdőben. A hiénáknak és keselyűknek hét áldozatot hagyunk, azonban nem szívesen ismételnénk meg még egyszer az izgalmas éjszakát.

AUSZTRÁLIÁBAN.

Az óceánjáró gyomra elnyeli gépünket, elhagyjuk a dzsunglelek hazáját, hogy egy új, immár negyedik világrészbe érkezzünk.

Fremantle kikötőjében érjük el Ausztráliát és körülmotorozva érintjük összes nagyobb városait, Perth, Adelaide, Melbourne, Sydney és Brisbane vonalon.

Ausztrália területe mintegy olyan nagy, mint az Egyesült Államoké, de csupán hat millió lakossal. 11.000 kilométert utazunk ismeretlen és nehéz utakon, ismeretlen viszonyok között. Amint a mért-földek nőttek, úgy fogytak az emberek, Perth után csakhamar néptelen vidékekre érkezünk.

Most kellett kereszteznünk a kietlen nyugatausztráliai sivatagot. Elhaladunk Coolgardie régi aranymezői mellett. Harminc éve itt lüktető élet uralkodott, ma egy lélek sincs a városban. Üresek a házak, fű nőtt az utcákon, de egy ember sincs a düledező házakban, a sok még megmaradt cégtábla és ablak mögött. Az arany elfogyott, mindenki sietve menekült a terméketlen, víznélküli vidékről, ahol semmit sem lehet kezdeni.

Az „utat“ állandóan keresnünk kell. Ennivalóval, vízzel, azonkívül mintegy 100 liter benzinnel kell felszerelnünk magunkat. Hol a bozótos pusztákon, hol a ritkás Eucalyptus-erdőkön haladunk keresztül. Ezen a vidéken nincs folyó, nincs eső soha, legfeljebb évenként egyszer.

Nagy távolságokon nem látunk emberi lényt. Annál több pompás tollazatú színes madár, sok papagály, paradicsommadár és a nevezetes „kukuberra“ röpköd. A kukuberra Ausztrália büszkesége, hangja az emberi kacagáshoz hasonlít és eleinte minket is tévedésbe ejtett. Megöli még a nagyobb fajta kígyókat is, ezért a törvény tiltja pusztítását. Találkozunk vadpulykákkal, ami ízletes étkezést jelentett számunkra, míg a kenguruk közül csak a kisebbeket, az ú. n. wallabikat látjuk.

IZGALMAS NAPOK.

A legnéptelenebb vidéken, Balladonia és Eucla között ér utól a nemezis. Egy roppanás és megdöbbenve jövünk rá, hogy a vezérlőmű fogaskerekének három foga tört ki. Nincs az a mechanikus, aki ezt meg tudná javítani, újjal kell pótolni. Új pedig csak ezer kilométerre, Perthben, vagy Adelaideban van.

A helyzet veszedelemes. Balladonia van legközelebb, 200 km. Eucla még 340-re van előttünk, a transzkontinentális vasút vonal 250, a tenger 220 km-re. Várnunk kell, míg jön valaki. Ennivaló akad, lőhetünk is a sok apró nyúlból eleget, csupán a víz kevés, szűkösen 3—4 napra elegendő.

Biztatjuk egymást, de aggódunk mind a ketten. Mi lesz, ha napok telnek el és nem jön senki? Kibírjuk-e majd gyalog az utat Balladoniáig, ami legalább három napot venne igénybe?

Ia bőven van. A lobogó tűz mellett gondolkodjuk keresztül az első éjszakát. A rákövetkező nappal is eredménytelenül telik el. Sajnos, még a repülőjáratok útja sem erre visz, hogy jeleket adhatnánk. Az éjjeli távoli sakálók és hiénák ordítása teszi elviselhetetlenné.

Harmadik napon elhatározzuk, hogy ha reggelig nem jön semmi, gyalog elindulunk Balladonia felé.

Szorongó érzéssel számoljuk az órák mulását. Vízkészletünk alig van néhány pohárnyi, még búcsúleveleinket is megírjuk indulásunk előtt.

De a szerencse megkönyörül rajtunk. Elképzelhető örömünk, mikor este a homályból egy gypjűszállító, tévés karaván bontakozik ki.

Balladoniába tartanak. Van már víz bőven, gépünket egy tevék szekér után kötjük és az izgalmas napok után megpihent idegekkel, lassan, de visszaérünk Balladoniába.

Onnan autót kapunk a vasútállomásig, ahol telefonon bemondhatjuk táviratunkat az első városba és Perthből megrendeljük a fogaskereket. Öt napig pedig igazi magyaros vendégszeretettel fogadott vendégül a derék skót birkatenyésztő, Balladonia gazdája.

Megismerjük az ausztráliai birkatenyésztés igazi mivoltát. Óriási területeken, csupán a jó Isten gondjaira bízva él és kóborol a sok birka.

A birkák számát sokszor még a gazdájuk sem tudja, legfeljebb az évi nyírás alkalmával. Nem ritka az olyan tenyésztő, aki százezer birkával rendelkezik, de van, aki millióval. Óriási jövedelemhez lehet jutni, de

Japán kiszolgálólányok egy kis étterem előtt. — Nagoya.

gyakran tönkre is mehetünk az ausztráliai juhtenyésztéssel. Ha nagy szárazság jön, kiég minden, szegény állatok egy csepp fűvel sem találnak és elpusztulnak. Mesterséges itatásról itt szó sem lehet. Az esővizet összegyűjtik hatalmas ciszternákba, de ha egész évben nem esik, nincs mit csinálniuk.

Később búzatermelő vidéket érünk el. Szegényes a vetés, de az állam mindent megtesz a termelők érdekében. Mérhetetlen kárt okoznak az apró nyulak, az ú. n. rabbit, mely ellen a nyugati búzatermelő vidéket egy olyan kettős sűrű dróthálókerítés védi, melynek hossza nem kevesebb mint 6000 kilométer.

A juhok nagy ellensége a dingó, vagyis a vad kutya. Ezek pusztítását az állam ösztönzi és minden dingóbőrért két font a jutalom.

Utunk közepe felé javulnak az útviszonyok. A szárazság helyett Dél-Ausztráliában már az áradásokkal kell küzdenünk. A kezdetleges út hosszú darabokon áll víz alatt és egyikünknek gyalog kell haladnia, hogy egy bottal kezében a víz mélységét mérje. Majd gyakoribb települések jönnek, később falvak és városok, végül csakhamar elérjük a két igazi nagy várost, Melbourne-t és Sydneyt.

Különösen Sydney meglepően gyönyörű város. Közelében már új

aszfalt és betonúton szaladhatunk, majd csodálkozhatunk a számtalan pompás tengeröbölben, melyeknek partjait szebbnél szebb villák díszítik.

New South Wales hegyes, zölderdős és folyódús tájai után már meleg tavasz következik Queensland szubtropikus vidékein. Most már pálmákat és kaktuszokat találunk, hatalmas cukornádültetvényeket szelünk át, de van bőven kókusz és ananász is. Megjelennek a régen nem látott, veszedelmes kígyóink is, míg a tengerben a sok cápa miatt lehetetlen a fürdőzés.

Még egy veszedelmes kalandunk akad. Erős felhőszakadás fog el és ha gyorsan nem sikerült volna a hegyi útról leereszkednünk, a leömlő bősztömegek magukkal ragadnak. A szerény kis patakok hömpölygő folyókká változnak, minden hídat elöntenek és gépünket lovakkal kell az első faluba a mély vizeken át bevontatnunk.

Sok furcsa szokása ellenére megszerettük Ausztráliát és Ausztrália lelkesedni tudó népe megszeretett minket. Kitűnő fogadtatásban részesültünk mindenfelé, az egész kiterjedt sajtó foglalkozott velünk, a rádió állandóan tudatta útunk fázisait, a nagy érdeklődés pedig hasznot is hajt részünkre. Ingyen kapjuk a benzint, olajat, alkatrészeket, kapunk számos meghívást, színház- és mozijegyeket, minden nagyobb városban pedig ünnepélyes fogadtatás kíséretében vonulunk be, autók és motorok hosszú sora jön elibénk az országútra, az érkezési pontokon pedig újságírók és fényképészek várakoznak.

Van azonban valami ebben a népben, amit az idegen nem tud megszokni. Igen nagy büszkeség és nagy beképzeltség, az igazi ausztráliai nem sokat tud a külvilágról, de nem is akar tudni. Nem ismer el semmit az ő országán kívül és lehetetlennek tartja, hogy máshol szebb, vagy jobb legyen bármi, mint Ausztráliában. A nagy lehetőségek országában sokan boldogultak, sokan vagyont is gyűjtöttek, de véglegesen nem maradnak ott a bevándorlók. Ausztráliának hűsz esztendővel ezelőtt is ugyanannyi volt a lakossága, mint ma, amennyien bemennek, évente ugyanannyian el is hagyják véglegesen ezt a világrészt.

AZ EGYENLÍTŐ ORSZÁGAIBAN.

Világkörüli útunk egyik legszebb része következik. Egymás után jönnek Celebesz, Jáva és Szumátra, a csodás trópusi szigetek, majd a nem nagyon ismert érdekes maláj országok, ahol meglepően pompás utakat találtunk, későbbben Sziám, a független bennszülött királyság és Indokina sok veszedelmes vadállatjával.

Nincs toll, mely hűen vissza tudná adni az igazi őserdőt. Nincs festő, aki meg tudná örökíteni a fenséges szépséget, nincs fényképezőgép, amely a való képet rögzítené. A tropikus dzsungelt, ahonnan titokzatosan árad ki a hűvös levegő, ahová senki lábát be nem tudja tenni, ha csak nem vág magának előre utat.

Ilyen keresztülvágott utakon haladunk napokat, míg két oldalt, mint két élő fal zár el minden behatolást maga az erdő. Magas fű, sűrű bozót, bokrok, apró fák, majd felfelé a nagyobbak és egy-egy óriási kimagasló fakolosszus. Az egészet pedig össze-vissza, keresztül-kasul futja a sok élősdű növény, a sok kúszó inda, mintha egybe akarná forrasztani az egész őserdőt. Száz és száz virágzó orchidea pompázik a fákön, közöttük ritka példányok, melyekért hatalmas összegeket fizetnek a gazdag botanikus kertek.

Az egyetlen útról lehetetlen letévedni. Még az állatok is csak a megszokott csapásokon járhatnak, kivéve a majmokat, melyek előtt nincs akadály és az elefántot, mely ha akar, utat tud törni magának.

Eleinte megriasztott az erdőből kihallatszó vadállatorditás, de csakhamar megszoktuk. Láttuk azt is, hogy a haladó gépen nincs veszély, az éjjelezéseknél azonban nagy tüzet rakunk és felváltva öröködünk. Sokat vadászunk, különösen éjjelenként villanylámpáinkkal és főleg Indokína nagyvaddús vidékein.

Jáva szigete modern és nagyszerű utakkal rendelkezik. Amerre csak szemünk lát, még a hegyek tetején is, a lépcsőszerűre megművelt lejtőkön csupa rizsföldet találunk. Nagy csatornazóművek teszik lehet-

A mulató- és színháznegyed egyik utcáján. — Kobe, Japán.

ségessé a rizstermelést. Megismerjük a gumiültetvények életét, látjuk a kiterjedt dohányföldeket, majd óriási kávé és teaültetvényeken haladhatunk keresztül.

Sajnos, a szép sziget egészségtelen, különösen a malária pusztít erősen. Legnagyobb ellenszerét ugyancsak itt termelik, a chinin és a szunyogháló, azaz a „klambu“ nélkül nem élhetünk a trópusokon.

Jávát esős évszakban érjük el. Délelőttönként utazhatunk csak, délután esik az eső. Nap-nap után hihetetlen pontossággal állít be, szinte órára nyithatjuk ki az esernyőket. A jávai nem az eget, hanem óráját nézi, hogy mikor jön az eső.

A trópusi zivatar! Villám, villám után és ömlik a víz olyan mennyiségben, amit egy európai nem tud elképzelni. A tetőn kívül nincs más védelem az eső ellen. Pillanatok alatt jön, elönt mindent, de sár nem igen van sehol. Már az eső alatt gőzölögnek a forró utak és utána hamarosan minden fel is szárad.

Nagy szenzációt okozunk a bennszülöttek között. Fesztői öltözetű és mozdulatú színészek és táncosnők szórakoztatnak, a változatosságot a krokodilusvadászatok és a szultánoknál tett látogatásaink adják meg.

SZUMATRA.

Az egyenlítőnek sokkal nagyobb, sokkal vadabb és ismeretlenebb szigete, mint Jáva.

Az egyetlen útra kell szorítkoznunk, amely Padang és Medan között szeli keresztül a szigetet. Hatalmas területek vannak még ma is Szumatrán, ahol soha ember még nem járt és legtöbb részén ma is kevés fehér ember fordul meg.

Még jobban megismerkedünk a dzsungel csodáival. A szűz erdőkön át folyton halljuk az ordításokat és hangjuk után kezdjük már megkülönböztetni a vadakat. Gyakori a tigris, a benszülöttek legnagyobb félelme. Maláj nyelven még neve sincs, nem merik kiejteni, csupán mint „Ő” szerepel. Az orangután is maláj szó, erdei embert jelent, volt alkalmunk néhányval találkozni. Motorunk elől a többi vaddal és a majmok ezreivel együtt ész nélkül menekülnek a sűrűségbe. Sok a leopárd, buffaló, van elefánt is, a folyók mindegyikében láthatunk krokodilust és alligátort.

Itt sikerül első és egyetlen tigrisünket elejteni, de ennél érdekesebb meglepetéseket szereztek az emberek.

Sokféle maláj törzs él Szumatrán. A „minangkabuk” művészi fafaragásokkal díszített érdekes házai minden figyelmet megérdemelnek, de a legérdekesebb a szent Toba-tó vidéke. Nem is olyan régen még minden ide elmerészkedő fehér ember életével fizetett kíváncsiságáért, a tó vidéke a „batak” törzs hazája. Emberevő törzs volt ez, lassan leszoknak már az emberhúsról, de a kutyát még ma sem vetik meg. Félnék rettenetesen a fehér emberektől, gépüktől meg egyenesen halálra rémültek. Messze elszaladtak, a gyerekek sikítva és sírva bujtak el a bokrokba, a faluba beérve minden élő lélek szaladt fel létráján a házba és reteszelte be mindent.

Csúnya népfaj, különösen asszonyaik csúnyák. Férhezmenéskor a lányok fogait tövig lereszelik és valamennyi asszony teljesen fogatlan benyomást kelt. Amellett borzasztóan csúnyák, félmeztelenül járnak, de bőrük barna, piszkos, ráncos és szakadozott.

Medan előtt újabb incidensben van részünk. Megállunk a trópusi zivatarban, mikor néhány perc múlva rettenetes robajjal előttünk leomlik a hegyoldal, föld és víz borítja el az utat. Hegyesuszamlás. Az eső elálltával órákat kell dolgoznunk, míg az utat kellőleg szabaddá birtuk tenni.

SZABADULÁS AZ ÖRDÖGTŐL.

Utazásaink során a civilizálatlan népek tisztelettel, vagy félelemmel fogadtak, de feltétlenül letértek előlünk az útról. Itt Szumatrán érdekes dolgot tapasztaltunk: a törzs emberei elállták az utat, hiába kürtölünk, kiabálunk, az ember áll mereven a közeledő gép előtt és nem akar félreállni. Ilyenkor nem válogathatunk eszközt, nem tudjuk, nincs-e támadó szándéka, megyünk sebesen és el is üjtük, ha az utolsó pillanatban félre nem ugrana. Többször megismétlődik az eset. Bámulatos ügyesen az illető megvárja, míg a gép kereke majdnem hozzáér, azután villámgyorsan félreugrik.

A furcsa dolog magyarázatát Medánban tudjuk meg. Ezek az emberek azt hiszik, hogy testükben egy rossz szellem, egy ördög él és ettől ilyen módon vélnek megszabadulni. Mikor félreugranak, az a meggyőződésük, hogy ők félreugrottak a masina elől, de a rossz szellem ott maradt és azt mi elgázoltuk. Ezen a vidéken azelőtt még soha nem járt motorbicikli és ha

huzamosabb időre is álltunk meg egy faluban, csak a legbátrabbak mertek nagy későre és a legnagyobb óvatossággal a gép felé közeledni. Amint begyújtottuk azonban a motort, mindenki menekült, legtöbben a fákra másztak ijedtükben.

SZIÁM ÉS INDOKÍNA.

Előbb a hosszú és keskeny Maláj-félszigeten kell végigmotoroznunk. Egy csodaszép úton van részünk, tükörsima, elsőrangú aszfalton az őserdők között, Penangtól Singapurig. A malájon kívül már sok a kínai, a nagy ananászültetvények és ügyszólván az egész kereskedelem az ő kezükben van.

Iphoh, Kuala Lumpur, Johore, kevesek által ismert, nagy forgalmú modern nagyvárosok lépnek meg. Majd újra dzsungel és a rajta nyílegyenesen keresztülvágott nagyszerű út. Szinte úgy érezzük, hogy egy

Lukács Pál kíséretében repülőgépe előtt a hollywoodi regülőtérén.

John Barrymore a világjáró gép mellett. — Hollywood.

rendezett parkban haladunk és valóban, ez a legszebb park, amit csak el lehet képzelni, a teremtő legcsodásabb parkja: a szűz őserdő!

— Sziámban már nem úgy van. Zöldelő rizsvetések mindenfelé, de útnak kevés nyomát találjuk. A vetéseket határoló keskeny töltéseken kínlódunk előre, követjük a bivalyszekerek nyomait, vízben vagy sárban toljuk gépünket, gyakran pedig csónakra költözünk. Szúnyogok és csúszó-mászók teszik élvezetessé nappalainkat és éjszakáinkat egyaránt.

Bangkok, az érdekes főváros eredetisége némileg kárpótol a kiállott fáradságért. A város nagyban fejlődik, egy élelmes magyar máris egy hajórakomány ócska és rozsdás, kimustrált osztrák-magyar ágyút adott el a sziámi kormánynak és ezek az ágyúk díszlegnek a köztereken és a paloták előtt. Megcsodáljuk a sziámi építőművészet nagyszerű alkotásait, szórakozunk a pazar ceremóniákon, de a szent fehér elefántokat a legjobb akaratukkal is csak szürkésnek látjuk.

Kambodzsa, Annam, Laos, Kokkinkína, Tonking indokínai államok voltak következő állomásaink. Itt is élnek félvad népek, de a már kiművelődött többistenfélő annamita pénzért eladja házi szentjeit, feleségét, sőt leányát is, avagy néhány piasztérért szívesen kést is dőf kellemetlen barátok vagy ellenségek gyomrába.

Kokkinkína a világ legjobb vadászterülete. Az apró vadaktól a legnagyobbakig mindent lehet találni. Nyúl vagy vadkacsa éppen úgy kerülhet az utazó puskaesőve elé, mint tigris vagy elefánt.

MEGSZABADULÁSUNK A KÍNAI BANDITÁKTÓL.

Ugy adódott, hogy mindjárt a kínai útunk legelején megismerkedjünk azzal a törvénytőlküli, rendetlen, élet- és vagyonbiztonságtólküli helyzettel, mely a mai Kínát annyira jellemzi.

Ton-Kinből akartunk átlépni Kínába Yunan-Fu felé. Már Hanoi-ban figyelmeztetnek a határ körüli banditákra és óva intenek szándékunk megvalósításától. Azonban nem akarunk hajóra ülni és megpróbáljuk a szárazföldi utat.

Alaposan rá is fizettünk és szerencsések voltunk, hogy nem lett komolyabb következménye e kalandnak. Alig vagyunk Kína területén, alig hagyjuk el Tai-Ping falut, mikor egy fegyveres banda állít meg utunkban. Kínában soha nem lehet tudni, vajjon katonák, banditák, avagy kommunista garázdálkodók a látható fegyveres csoportok. Hiszen öltözetük és felszerelésük szedett-vedettsége teljesen egyforma. Az ellenkezés butaság lett volna. A veszély ellenben nagy volt, mert a bandák foglyaikat csak váltságdíj fejében engedik el. Ha ez nem jön meg, nem sokat teketóriáznak, egyszerűen végeznek velük. Sok szerencsétlen európai, különösen misszionárius jutott már ilyen szomorú sorsra.

Még reménytelenebb volt a mi helyzetünk, hiszen vajjon ki küldött volna néhány ezer dollár váltságdíjat értünk Tai-pingba?

Szerencsére a „főnök“ értett valamit angolul. Mutogattunk mi neki buzgón mindent, képeket, újságokat és főleg azt értettük meg vele, hogy mi nem vagyunk gazdag utazók és miértünk nincs ki fizessen. Mi csak egyszerű „szé-ja“, azaz vándorok vagyunk. Ugy látszik, némi belátásra bírtuk, átnézte holmijainkat, elvétette puskáinkat és töltényeinket, kiválasztott magának némi fehérneműt, azután elengedett, de kényszerítettek visszafelé térni, amerről jöttünk. Igalomban indultunk el, féltünk, hogy hátulról majd lelőnek. De nem tették.

VÉGIG A SÁRGA BIRODALMON.

Ez a zavaros állapot végigkíséri egész kínai utazásunkat. A legnagyobb bizonytalanságban haladunk, egyaránt tartva éz észak és dél között folyó háborútól, a banditáktól és magának a népnek a rosszindulatától. Ebben az időben nem lehet Kína belsejébe bemerészkedni, igyekeztünk közel maradni a tengerparthoz. Soha nem tudtuk, mit hoz a holnap, meddig jutunk és hová jutunk? Minden érdeklődésünk kárba veszett, senki nem tudott még a szomszédos városról sem felvilágosítást adni. A legnagyobb zavar és a legnagyobb bizonytalanság. Nincsenek utak, csak a töltéseken és keréknymokon haladunk, hogy minél előbb kijussunk ebből az országból.

A hajókat, vonatokat fegyveres katonák kísérik. De folyton pusztítja egymást a négyszáz milliós hatalmas birodalom, Japán, Oroszország, Amerika és talán Európa öröme is.

Fehérek csak a városokban tartózkodnak. Elmegyünk Hongkongba, láttuk Amoyt, Shanghait, Tientsint, sőt Cantonba és Nankingba is elmerészkedünk. Bámulatos olesóság uralkodik az egész országban, mégis minden esztendőben százezrek pusztulnak éhen.

Végül gyönyörködhetünk a gyönyörű műemlékekben, különösen a tradíciós, régi Peking városában.

Kína szép és gazdag, de a kínai csunya és szegény, mondják Keleten. A népet nem lehet megszokni. Elmaradt, azonkívül egy része nem ismer sem hazát, sem becsületet, becsapja apját, testvérét, pénzért ha kell, háborúzik, ha kell, kommunistává lesz.

De van más kínai is. Az, aki nem vetközi le ősei tradícióját és hitét, nem cseréli fel régi ruháit és nem adja oda szívét semmiféle új áramlatnak. Aki nem szereli az idegent, de megadja a tiszteletet neki, akit becsület tekintetében mintaképül lehetne odaállítani a világ népei elé. A jövő fogja majd eldönteni, melyik lesz a győztes a két ellentétes kínai között.

Általában a kínai nem ügyetlen faj. Élelmes, tanulékony és gyors észjárású nép. Ahogyan én tapasztaltam, a kínai egyén mindig felülmúlja a japánt. Ha ezt a népet művelnék, ha egyszer valaki összehozná Kína négyszáz millióját, ha vége lenne a sok belháborúnak, meglenne a törvény és a rend, óriási lehetőségek nyílnának meg ebben az országban. De azt mondják, ez sohasem lesz.

Nankingban találkozunk a modern Kína nagy emberével, Chiang-Kai-Shek tábornokkal. Bár ő is meggazdagodott már háborúival, tagadhatatlan, hogy van benne hazafias érzés és egyénisége használ is országának. De a mai Kína sok népét lehetetlen összefogni, számtalan a cél és számtalan az út, amely azokhoz a célokhoz vezet.

Eltekintve a nagyobb városoktól, éjjeleinket ajánlatos volt minél távolabb tölteni a lakott helyektől. Semmi sem olyan veszedelmes, mint a falusi, mindentől teljesen elmaradt, szinte állatias sorban élő kínai tömeg. Egyet-kettőt még elszabad tűrni a gép mellett, de amint többen gyülekeztek össze, azonnal indulnunk volt ajánlatos, ha csak épségben akartunk maradni gépünkkel és csomagjainkkal együtt.

JAPÁN.

Korea, vagy helyes nevén Chosen félszigete után megkönnyebbült szívvel érjük el Ázsia legfejlettebbnek ismert országát, Japánt. A koreai út Mandzsúria után következik és ezer kilométeren át tart, míg elérjük Fusan városát. Áradás után tesszük meg az utat, elmosott hídakon, leomlott töltéseken és megtört hegyoldalakon. De a koreai nép, különösen az ifjúság készséggel és lelkesen segítkezik, hogy átjussunk az akadályokon.

Későbbben három hónapot töltünk a virágok hazájában és alkalmunk volt alaposan megismerni a japánokat. Kissé csalódunk. A nagy hírük után többet vártunk és kevesebbet kaptunk. Okos politikájukkal, egyszerű propagandájukkal a japánok sok mindent elhitettek magukról a nagyvilággal, de ha valaki hosszabb időt tölt közöttük, látni fogja, hogy a nép még koránt sem annyira fejlett és modern, ahogyan elképzelik róluk.

Az új kultúra villámgyors befogadása hamar fejükbe szállt és ma már a japán egyike a legbékéjellebb népeknek. Az ő hitük az, hogy vezetnek mindenben az egész világon, ezt nevelik bele gyermekeikbe, ezt hangoztatják úgy befelé, mint kifelé.

Tagadhatatlan, hogy fejlődő és produktív nép. Tagadhatatlan, hogy igénytelenségük folytán iparuk versenyezni tud minden iparral, de maga a nagy tömeg, az egyszerű nép még nem vetközte le ázsiai mivoltát.

Mindazonáltal nagyon megszerettük a japánokat. Ami vonzó és kedves náluk, az minden régi. A megőrzött és tiszteletben tartott tradíció, a pazarul tarka ruházat, a házi élet egyszerűsége és a természet nagy szeretete.

Tisztelik az idegeneket, ha talán szívük legmélyén nem is szeretik őket. Nincs az egész világon udvariasabb nép náluk. Ha valaki rövid idő után elhagyja Japánt, elragadtatva kell, hogy dicsérje.

Az európainak sok új furcsaság ötlük szemébe. A legelső, hogy minden japán házban, szállóban, vagy étteremben a cipőket a kapunál le kell húzni és csak harisnyában, vagy papuccsal léphetünk be a helyiségekbe. Minden azonban bámulatosan tiszta, a tükrőfényes padlókon láthatjuk saját magunkat.

Bár az idegeneket nagyon ellenőrzik, sokszor ok nélkül is figyelik és zaklatják, mondhatjuk, hogy nagyszerű fogadlatásban részesültünk. A sportot szeretik és elért teljesítményünket igen nagyra értékelték. Mindenüvé elvitték és mindent megmutogattak. A sok meghívásnak nem győztünk eleget tenni, esténként mindig gondoskodtak a legkülönbébb szórakozásról. Meg kellett próbálkoznunk a cseppet sem ízletes japán ételekkel, fel kellett öltöznünk japáni ruhákba, unatkozhattunk a japán színházakban és gyönyörködhattunk az örökösen mosolygó gésákban.

Ez a mosolygás általános. Tisztasága és udvariassága mellett a japán még türelméről is nevezetes. Soha nem láthattunk két japánt összeszólalkozni, a veszekedés ismeretlen náluk, a legnagyobb nézeteltéréseket udvarias mosolyokkal el tudják intézni.

Udvariasságuk megnyilvánul akkor is, mikor egymással találkoznak. Miként a csók, úgy a kézfogás sem szokásos náluk. Meghajolnak egymásnak. Mélyen, derékból meghajol az egyik, mond valami banális udvariasságot és felegyenesedik. Akkor ugyanúgy tesz a másik. Mikor feláll, ismét az első hajol meg és így folytatják néhányszor. A meghajlást az idősebbnek kell abbahagynia, a kor éppen olyan fontos náluk, mint a név. Megtörténik, hogy ketten összetalálkoznak, egyik sem tudja biztosan, melyikük idősebb és egyik sem meri a hajlongást abbahagyni. Ilyenkor a meghajlásoknak se vége, se hossza, harmincszor, negyvenszer is meghajolnak egymásnak. Gyakran feltartják az utca forgalmát és a rendőr tuszkolja ki őket az út szélére, ahol azután nyugodtan folytatják a hajlongást.

Az utcai forgalom igen nehézkes és rossz. Minden út és utca szűk, a közlekedők fegyelmezetlenek, a szabályokat nem tartják be. Hibás oldalakon éppen úgy közlekednek az autók, mint éjjel lámpa nélkül, de a forgalmat főleg a biciklik bonyolítják le és gabalyítják össze. Milliő és milliő bicikli szaladgál Japánban, gyakran nemesak a gazdáját, hanem óriási terhet is a kétkerekű kis jármű szállít. Láttam ágyakat, szekrényeket, sőt zongorát is biciklin szállítani. A gyalogos nem tér ki semmi elől, ők azt tartják, hogy az úthoz ugyanolyan joguk van, mint a biciklistáknak, vagy autósoknak. Mivel járda nincs, talán igazuk is van.

Meglepően szép és forgalmas Tókio és Yokohama városa, mindkettő új, hiszen a nagy földrengés után teljesen újjáépültek. A házak alacsonyak, részint a sok földrengés miatt, viszont Tòkióban szabály is van, hogy senki sem építhet házat magasabbra, mint a kis dombon fekvő, de alacsony császári palota. Mikor a Nap Fia kikocsizik palotájából, az emeleti ablakokat bezárják és befüggönyzik, mert senki sem méltó arra, hogy felülről nézzen a császárra.

Az ország egyike a világ legszebb országainak. Csupa zöld, csupa virág minden. Csodás tájak, hegyek és völgyek, folyók, vízesések és patakok váltakoznak a rizsföldekkel és a zöld fenyvesekkel. Régi templomok bújnak el az árnyas lombok alatt, ezer és ezer „shrine” látható

mindenfelé. Az apró szigetek mint egy-egy zöld ékkő szakítják meg a tükörsíma kék tenger egységét.

Sajnos, az országútak végtelenül rosszak. Nemcsak szűkek, hanem annyira elhanyagoltak, hogy a figyelem lekötése miatt nem lehet és nincs is kedve az utazónak a tájakban gyönyörködni. Göröngyös, vagy rosszul kövezett, szakadozott utakon dőcögünk végig egész Japánon.

Mikor hajóra szállunk, hatalmas tömeg kísér a kikötőig. Magyar zászlókkal díszített autók és motorok jönnek utánunk és induláskor egy nagy magyar zászlót lengetnek a parton sokáig lelkes japán barátaink. Sayonara Nippon!

A Capítol, Washington D. C. — Egyesült Államok.

ÉSZAK-AMERIKÁBAN.

Egy csodaszép napot töltünk még Honolulu-ban és kétheti tengeri út után partra lépünk Amerikában. San Franciscóban teszi le a daru motorunkat a most már ötödik érintett világrész legjobb úttal ellátott földjére.

Utazásunknak egy hosszú, de igen kellemes fejezete következik. majdnem két esztendő telik el, míg az Egyesült Államok, Kanada és Mexikó hatalmas területeit végigjárjuk.

A sok küzködésnek, fáradtságnak és nélkülözésnek egyszerre vége szakad. Hamar felismerjük, micsoda propaganda erőt jelent a magyarság részére utazásunk az Egyesült Államokban és igyekeztünk ezt az alkalmat minél jobban ki is használni. Egyben nagymértékben gyarapíthattuk tudásunkat is.

Tükörsíma, széles, akadálymentes fehér betonutakon roboghattunk. amerre csak akartunk. Most már kijelenthetjük, hogy sehol a világon út tekintetében nem érik utól az Egyesült Államokat. Még a néptelen

homoksivatag izzó levegőjében is százkilométeres tempóban lehet haladni, az állomásokon pedig ingyen jeges víz áll rendelkezésre.

Mindenütt kitűnő fogadtatásban van részünk. Valamennyi nagy amerikai lap beszámol útjainkról, állandóan fényképeznek, filmfelvételeket csinálnak, ünnepélyes összejöveteleket rendeznek részünkre. Magunk is tartunk előadásokat és több esetben rádió-beszédeket. Amerika lakossága is rövidesen megismeri a két magyar diák világotbejárt nevezetes gépét. Külön meg kell emlékeznünk amerikai magyar honfitársainkról. Arról a sok ezer magyarról, aki hosszabb-rövidebb idő óta él távol hazájától és akiknek nagy része már csak gondolatban tér vissza szeretett és vágyott szülőföldjére. Hazafias érzésük, lelkes magyarságuk azonban mindenben megnyilvánul, akár jól megy sorsuk, akár rosszul. Az amerikai magyarság minket olyan lelkesedéssel fogadott és annyira büszkéek voltak ránk, hogy mi azt talán meg sem érdemeltük és soha nem fogjuk tudni elfelejteni.

Amerika minden részét bejártuk, legelsősorban is Californiát, ahol hosszabb időt töltünk Los Angelesben és a környező filmvárosokban. Abban a kivételes szerencsében részesültünk, hogy szabad bejárásunk volt a nagy film-studiók területére. Megtekinthettük a felvételeket és a technikai kivitel legapróbb részleteit, azonkívül megismerkedhettünk a világhírű nagy filmsztárokkal. Nem egyet meg is kocsikáztattunk híres gépünkön és sok együttes felvétel készül rólunk a sztárokkal. Számosan meg is hívtak lakásaikba, különösen kedvesen fogadtak a magyar színészek. Megismerkedtünk az egész magyar film-kolóniával, többször megfordultunk Lukács Páléknál, de Várkonyi Mihály, Vajda Ernő, Kertész Mihály, Fejős Pál, Lugosi Béla stb. részéről is a legmagyarosabb vendégszeretetet tapasztaltuk. Megismertük többek közt Chaplint, Harold Lloydot, Douglas Fairbankst, Richard Dix, Edward Robinson, Joan Crawford, Clara Bow és számtalan egyéb hírességet.

Lukács Pállal repülni is voltunk saját repülőgépén, amit oly kitűnően vezet, hogy másodszor már talán nem várnánk annyira a földet, mint akkor litokban vártuk.

Később bejárjuk sorra az államokat. Kilométereink tízezrekkel növekednek, van nap, amikor kényelmesen 7—800 kilométert szaladunk. Megtekintünk minden nevezetesebb dolgot. Hatalmas városokat gigászi felhőkarcolókkal, látjuk az automobilon milliőit, végigjárjuk Detroit óriási Ford-telepét, megnézünk számtalan gyárat, ipartelepét, tanulmányozzuk a remek vízműveket és városépítéseket. De gyönyörködhetünk a természetben is, Kanada havas útjai, California pálmái és narancsai, a Niagara vízesés, az imponáló Colorado Grand Canon és a vad Yellowstone Parkegyaránt bámulatba ejtenek. Arizona sivatagja éppen olyan nagyszerű, mint az örök hó a Rocky Mountains-on, vagy a cseresznyevirágzás Washingtonban. Kihallgatást és aláírást kapunk az akkori elnöktől, Hoovertól és meghallgatjuk Budapest dícséretét Jimmy Walkertől.

Megtartjuk előadásainkat és mindenütt nagy hallgatóságra találunk. Számos felvétellel is gyarapodik itt gyűjteményünk és megkezdjük filmfelvételeink készítését is.

Az amerikai népet megszoktuk. Eleinte furesáknak, sőt nyersekknek tetszenek, de amint valaki beleéli magát az amerikai gondolkodásba, megkedveli őket. Végtelenül egyszerűek, kiméletlenül őszinték, amelletted kedvesek. Van bennük önzőség, de nincs álszenteskedés és nincs tettetés.

Már a gyermekeket önálló gondolkodásra nevelik, mindent megengednek nekik. Igaz, hogy a szülői tisztelet az ilyen nevelés következtében csökken, a sok szabadság gyakran megárt, de végeredményben amerikaiás gondolkozású, jó amerikai nemzedéket nyernek, amivel célukat elérik.

A legnehezebb gazdasági időben csináltuk amerikai útunkat. A gyárak álltak, vagy csak részben dolgoztak, a bankok legnagyobb része egyszerűen becsukott és a betevők elvesztették pénzüket. Hosszú évek fáradtságos munkájának eredményét veszítette el számos honfitársunk is. Európai szemmel nyomort azonban lehetetlen volt látni. A jótékonyági és városi intézmények éhezni senkit sem hagytak, az

Elhagyjuk a 24 órája vesztelő autót. — Mexikó.

amerikai munkanélküli vadászni vagy strandolni járt a munka hiányában. Ne felejtsük el azonban, hogy egészen más odaát az élet színvonala. Ha nem telik minden héten mozira, az már ugyanazt jelenti, mintha nálunk egy ebédre, vagy vacsorára kellene lemondani. Az autó feladása többet jelent, mintha nálunk a villamos helyett valaki gyalogolni kényszerül, ha a telefont ki kell kapcsolni, az már nagy szegénység és a rádió hiánya már igazi nyomor.

Északamerikai útunk legvégén újra átkelünk a kontinensen New-Yorkból Kaliforniába és részt veszünk a Los Angelesi olimpiai játékokon. Személyesen ismerjük meg a világ legjobb atlétáit és a magyarok lelkes kis csoportjával együtt örülünk a kivívott magyar győzelmeknek.

Elhagyjuk az Egyesült Államokat azzal az elégtétellel, hogy számos új barátot szereztünk magunknak és az amerikaiak köréből számos új barátot sikerült szereznünk a magyar ügynek.

MEXIKÓ.

Texas államban, Laredo mellett kelünk át a Rio Grande folyó túlsó oldalára. De amint áthaladunk a kis hídon, évtizedekkel jutunk

hátra a világ folyásában. Teljesen elűtő a kép. Egy más világot találunk, ahol az elmaradt nép legnagyobb része szegénységben tengeti életét, ahol a közbiztonság még nem áll túlságosan magas fokon és ahol öve mellett majdnem mindenki az elmaradhatatlan hosszú késen kívül a revolvert is ott viseli.

Rettenetes utakon érjük el a fővárost. Az új út építés alatt áll, de mexikói lassúsággal és kényelemmel halad előre, a régít nem lehet használni. Járhatatlan szakaszokon indiánokat bérelünk, akik napokig gyalogosan velünk tartanak, hozzák a deszkákat és segítenek átjutni a sártengereken. Voltak napok, amikor megfeszített munkával 4—5 kilométer volt a napi teljesítmény.

Az ország fenséges természeti szépsége némileg kárpótolt. De érdekes a nép is, érdekesek a szokások, új a népviselet, majd Mexikó City nagyvárosi lüktető forgalma újra visszavisz a civilizációba. Városok hiányában útközben ismét csak a sátorozásra kellett szorítkoznunk, ismét kígyókkal és százlábúakkal enyeltünk, azonkívül elmaradhatatlan volt az óvatos órködés az igen gyakran garázdálkodó lovas mexikói rabló útonállók miatt.

Örülünk, mikor Vera Cruznál búcsút mondunk Mexikónak, hogy Cuba forró szigetén folytassuk utazásunkat.

Cuba után Columbiában próbálunk utakat keresni és ezzel kezdődik meg egész utunknak talán legfáradtságosabb és legszürkébb hosszú szakasza végig a délamerikai kontinensen.

DÉLAMERIKA ORSZÁGAIN KERESZTÜL.

Egy évre számítottuk Délamerika bejárását és pontosan két esztendő lett belőle. Ez a két esztendő pedig tele volt küzdelemmel, nélkülözéssel, erős fizikai munkával és gyakori veszéllyel.

Panamában készítjük elő gépünket a hosszú és bizonytalan útra. Pontos felvilágosítás nincs, nem igen vállalkozott előtlünk még senki hasonló feladatra. Panama ösrengetegein keresztül élő lélek még gyalogosan sem hatolt át soha, erről a tervünkről le kell mondanunk. De büszkéek vagyunk arra, hogy Ecuadorból kezdve motorral járjuk be Délamerika valamennyi államát.

Ecuadorban kapjuk az ízelítőt. A víz okozza a legnagyobb akadályt. Másodszor keresszük szárazföldön az egyenlítőt, bár nagy hőség az áramlatok miatt nincs, trópusi eső van bőven. Az utat keresni kell. Nem egyszer minden víz alatt van, csónakot kell szereznünk és a folyókon keresgélni a helyet, ahol folytathatjuk az utat. Néha csónak sincs, komp sincs, sőt fa sem, amiből kompót ácsolhatnánk össze. Az indiánok kis kanoáit kell igénybevenni, a gépet apró részekre szedjük szét és a vizeken számtalan ide-odautazással kelünk át. Micsoda aggodalmakat álltunk ki, míg az indiánok a folyók erős sodrában átszállították imbolygó kis alkotmányaikon gépünk egy-egy becsesebb részét!

Délamerikának óriási területén nem lehet utakat találni. Ami nem is különös, ha számbavesszük nagy szegénységüket, elmaradottságukat és a kontinens oly rövid civilizált életét. Vajjon kinek vagy minek csinálnának utakat? Az európai hajón, vagy repülőgépen közlekedik, a lónak és szárnak meg nincs útra szüksége.

Legkellemetlenebb országunk Peru volt. Ellentétben Ecuadorral, itt a víz hiánya volt a baj. Homok és homok mindenfelé, ahol csak egy-

egy esetleges be nem fűjt keréknyom tájékoztat. A nép sem rokonszenves. Nem szeretik az idegeneket, a hatóságok folytonosan igazoltatnak, kevés helyen találunk Peruban kedves és szíves fogadtatást, ritka esetben előzékenységet.

Ismét más a helyzet Chilében. Egyszerre megváltozik minden, ritkán volt olyan barátságos fogadtatásban részünk, mint ebben a szép, de szegény országban. A nagy salétrom-ipar megállt, a sok gép használatlanul roszdásodik. Minden városban a nyomor lűnik szembe, koldusok százai jönnek könyörögni. Sokan aranyat keresnek, bár van valóban sok arany Chile hegyeiben, a kezdetleges eszközökkel csupán annyit érnek el, hogy életüket eltengetik. A Kordillerák rengeteg természeti kincset rejtnek, de nehéz a megközelítés és a termékek elszállítása lehetetlen. Chilében javulnak az útviszonyok, jobb a klíma, végtelenül nagy az olcsóság.

A mexikói „fő-út” Comaca mellett.

ÁTKELÉS AZ ANDESEKEN.

Chiléből Argentínába a Kordillerák hatalmas hegyláncán keresztül juthattunk csak át.

Soha életünkben ily magasra még nem emelkedtünk. 4000 méterrel van a tenger színe felett az a nyereg, ahol elértük a „világ tetejét”. Hogy elképzelhessük, mit jelent ide feljutni, számba kell vennünk az út primitív voltát, a nagy meredek lejtőket és az ilyen magasságban lévő ritka levegőt.

Két teljes napunkba került, míg elértük a tetőt. 2000 méterig bírja a motor, később társam és a kutya gyalogolni kényszerül. De csakhamar olyan meredek kanyarodók következnek, hogy tolnunk kell a gépet, azonban a megrikkult levegőben a munkát nem sokáig bírjuk. Szerencsére vámőrökkel találkozunk és sikerül meglévő lóerőinket egy élő lóval kiegészíteni.

Elképzelhető, hogy micsoda nehéz teljesítmény a hegységet 2000 méterről 4000-ig gyalogosan megmászni, azonkívül a fellépő hibákat is javítani és minden meredekebb helyen teljes erőnkől tolni a megterhelt kocsi. A ritka levegőben még a hozzászokott állatok és emberek is gyakran kidőlnek. Küzdenünk kellett a mély hóval is, óvatosan kerüljünk a gördülő sziklákat és köveket, hiszen óriási mélységek felett kanyargunk, ahol egy hibás fordulat, vagy egy csúszás örökre befejezheti egész utazásunkat.

Sápadtan és a kimerültségtől reszketve érjük el a tetőt. Fent vagyunk az imponálóan hatalmas Krisztus szobor előtt, amit az örök béke szimbólumaként itt emeltek, 4000 méteres magasságban, Argentina és Chile határán. A Megváltó szobránál megfelelőbb és szebb dolgot el sem lehet képzelni ezen a helyen, ahol állandóan süvit a metsző havas szél, ahonnan egy oly fenséges kilátás nyílik a gigászi csúcsokra, ami mindenkit az emberi semmiségre emlékeztet, az isteni nagy és örök természettel szemben.

Ha három nappal későbben jövünk, átkelésünk végzetes lett volna. Ugyanezen a helyen jött az a hatalmas vihar és felhőszakadás, mely a kis Mendoza folyó vizét 20 méterrel emelte, elpusztított mindent és mindenkit, akit útjában talált, az utat hosszú időre, a híres transandino vasutat pedig talán örökre tönkretette. De mi már Mendozában, Argentínában voltunk, túl a hegyeken.

ARGENTINA, URUGUAY ÉS BRAZÍLIA.

A rossz utaktól eltekintve, Argentínában nem sok feljegyezni valót találtunk. Végtelen síkságokon, nagy rónaságokon vezet az utunk, ahol vagy a kiterjedt méretű állattenyésztés folyik, vagy óriási területeken gabonát termelnek. Az egyhangú utazásban csak a vadászat nyújt némi változatosságot. Európai vadász el sem tudja képzelni, micsoda mennyiségben él itten a fogoly. Két-három puskával egyetlen napon több száz darabot könnyen el lehet ejteni, mi magunk az országúton löjjük tucatljait az élvezetes húsú madaraknak.

Majd átérünk az Atlanti-Óceán partjára. Utunk fordulóponthoz jut, eddig délre, most pedig már északra haladunk. Buenos Airesben pihenünk meg, Dél-Amerika legnagyobb városában. Meglepő, amerikaiás ízű nagy világváros, keverve a spanyolos beképzeltséggel és a ráérő lassúsággal.

Átkelünk a szélesen hömpölygő La Platán és Uruguayban vagyunk. Néptelen kis ország, órákat haladunk a műveletlen, kitűnő földű területeken, ahol senki sem él, az emberek inkább a városokba törekednek. A főváros, Montevideo az egyedüli nagyobb város, de a lakosság legnagyobb gondja nem a megélhetés, hanem a futball. Sehol olyan futball-lázat nem láttunk még, mint Montevideóban. Jellemző, hogy a legutóbbi forradalom azért bukott meg, mert a nap véletlenül egy válogatott mérkőzés napjára volt kitűzve. De vajjon ki ér rá Montevideóban egy ilyen napon a forradalomra?

Végül egy 5000 kilométeres túra következik Dél-Amerika legnagyobb és legrokonszenvesebb országában, a hatalmas Brazíliában. Ismét utolér az esős időszak és ahogyan haladunk felfelé, ugyanúgy elmaradhatatlanul kísér a hűsége társul hozzánk szegődött eső.

Csupán földes utakat találunk, ami most sárt és újabb sárt jelent. Csígalassúsággal jutunk előre, senki ilyenkor nem vállalkozik erre felé

motoros utazásra. Csupán nagy szekerekkel találkozunk, melyek elé 8—10—12 öszvér van befogva. Ha eső jön, nyugodtan felüthetjük sátrunkat, lehetetlen egy lépést is az agyagos sárban előre haladni. Végig kell várnunk az esős napokat, de utána még két-három napig vesztegelhetünk, míg az ut annyira szikkad, hogy megkísérelhetjük az elindulást. Volt olyan eset, hogy teljesen néptelen, pusztá vidéken, az őserdőben kellett 8 napot sátrunkban töltenünk. Máskor lovakat, ökröket, embereket kell bérelnünk és előfordul, hogy szétszedjük gépünket és szekereken szállítjuk előre.

Három hónapig tart braziliai utazásunk. Gyönyörű őserdőket szelünk keresztül, különösen Parana államban. A vadak közül leggyakoribb a hangyász és a kis braziliai tigris, az „onca”. Kuttyánk nap nap után ismét a sok majommal veszekszik.

Peru kiterjedt homokpusztáin.

Megcsodáljuk a kolonizálók emberfeletti munkáját és a munkának nagyszerű eredményét. Látjuk, hogyan válik lassan a szűzi őserdőből termékeny termőföld, a kis sátorból vagy viskóból csinos, földesúri épület. Az erdőirtás kegyetlen munka, de meghozza gyümölcsét. A déli államokban sok német bevándorlót, míg feljebb inkább már olaszokat találunk.

Kevés olyan vendégszerető, barátságos és lelkes néppel találkozunk, mint a braziliai. Van egy kis adag naivság bennük, de akár kis városban, akár telepeken fordulunk meg, akár a főváros lakóit vesszük, rövid idő alatt kénytelenek vagyunk megszeretni őket.

Gazdaságilag Brazília volt a legjobb ország utazásaink során. Itt nincs munkanélküli, nincsenek tönkrement üzletek, megbukott bankok, mindenki tud boldogulni, minden befektetett tőke meghozza gyümölcsét. Ha a kereset nem is sok, senki sem panaszkodik, nagyszerű a klíma, eltekintve a belső és északi trópusi helyektől és olyan olcsóság van, hogy könnyen és gond nélkül megélnek az emberek. Egy boldog ország, amely halad előre, a nívó egyre emelkedik és ahol még sok bevándorló fog boldogulni. Brazília a jövő országa.

A meleg vendégszeretetet, Sao Paulo és Rio de Janeiro magyarjai, végül Rio de Janeiro városának csodás szépsége elfelejtetik velünk a rossz utakat. Rio de Janeiro talán a világ legszebb városa és az ott töltött napokra mindig kellemes emlékekkel fogunk visszagondolni.

AZ ÓCEÁN HULLÁMAIBAN.

Peru északi részén jutott osztályrészül egy újabb veszedelmes kaland. Hogy a homokot elkerüljük, ahol csak lehetett, a tenger vize mellett, a hullámok által simára mosott kemény homokon haladtunk. A vezetés nehéz, a hullámokat állandóan kerülgetnünk kell, de nagy sebességgel haladhatunk. Sokszor könnyelműen a dagály megkezdődése után is folytatjuk a parti utat.

Átkelés a Cordillerákon. — Caracoles, Chile (3000 méter magasságban).

Egyszer hirtelen megakad gépünk, laza homokra kerülünk. Nincs veszteni való idő, mert a víz folyton emelkedik. De minden erőlködésünk ellenére sem tudjuk a kerekeket a homokból kiszabadítani, hiába ásunk ki egyet-egyét, az újabb és újabb hullám újra eltakarja homokkal. Csakhamar derekunkig ér a víz és mi kétségbeesetten gondolunk arra, hogy már nagy teherautók is pusztultak el hasonló körülmények között.

Minden elmozdítható csomagot már leszedtünk és a szárazra szállítottunk, de hiába, gépünk nem mozdítható el. Mikor már oldalkocsink is tele van vízzel, akkor jut eszünkbe a mentő megoldás, melyre eddig a nagy izgatottságban nem gondoltunk. A víz alatt szedjük szét a csavarokat és kapcsoljuk le oldalkocsinkat, külön-külön a gépet és oldalkocsit sikerült azután kiszabadítanunk a homokból és kitolnunk a száraz partra. Teljesen kimerülve rogyunk mellé, de mire eljő az apály, már összerakott géppel folytatjuk az utat.

ÚJRA EURÓPÁBAN.

Viszontagságos hét esztendő után érjük el újra Európa partjait. Hogy mit érzünk, mikor a ködös Anglia kibontakozik hajónk előtt, azt nem lehet leírni. Újra Európában, szinte sírunk az örömtől.

Hazafelé tartó utunkat úgy rendezzük, hogy azon országokon haladunk át, amerre még nem jártunk. Különösen Angliában kapunk igazi nagyszabású és szép fogadlatást, rövidesen egész Anglia, az egész szigetország megismeri a magyar motorosokat.

Végül is hazaértünk. Boldog tudattal érzük el hazánkat, hogy azt, amire vállalkoztunk, meg is csináltuk. Sikerült valamit véghezvinni, amit előttünk még más nem tett meg és sikerült kitűzött céljainkat teljes mértékben elérnünk. Igaz, hogy sokkal hosszabb idő alatt, mint ahogyan előre számítottuk, de bejártuk mind az öt világrészt és megismertünk 68 országot.

TELJESÍTMÉNYEINK ÖSSZEGEZÉSE :

1. Mi vagyunk a világ első motorosai, akik folyatatólagosan motorkerékpáron bejárták mind az öt világrészt.
2. Mi vagyunk az elsők, akik motorkerékpárral keresztelték a libiai, sínai, szíriai és perui sivatagokat.
3. Mi vagyunk az elsők, akik motorral beutazták Ázsiai-Törökországot, Szumatrát, Sziámot, Kínát, Koreát és Dél-Amerikát.
4. Mi tartjuk a motorkerékpár-világrekordot a világkörüli útra, megtéve 170.000 kilométert az öt világrész 68 országán keresztül.
5. A mi birtokunkban van az Automobil Clubok jelvényeinek legteljesebb és a világon legelső gyűjteménye, mintegy 260 darab.

TAPASZTALATAINK ÖSSZEGEZÉSE :

Legnagyobb vendégszeretettel fogadtak : Olasz- és Spanyolország, Ausztrália, Japán, Egyesült Államok, Chile, Brazília, Anglia.

Legszebb országok : Olaszország, Ceylon, Jáva, Japán, Hawaii, Mexikó és Svájc.

A legérdekesebb országok : Marokkó, Líbia, Egyiptom, Palesztina, India, Szumátra, Sziám, Indokína, Korea Kína, és Japán.

A legkevesebb fehér ember : Szudán, Arábia, Szumatra, Maláj Államok.

A legnagyobb őserdők : Bengál, Szumatra, Maláj Államok, Indokína és Brazília.

Legjobb utak : Európa, India, Jáva, Ceylon, Maláj félsziget, Kanada és az Egyesült Államok.

Legrosszabb utak : Balkán, Törökország, Ausztrália, Korea, Japán, Mexicó, Ecuador, Argentina és Brazília.

Nincsenek utak : Arábia, Sziám, Kína, Panama, Columbia és Peru.

A következő országok tetszeltek legjobban : Olaszország, Egyiptom, Ausztrália, Jáva, Japán, Egyesült Államok, Chile, Brazília és Svájc.

A motoros út legszebb részlete : Penang és Singapur között a Maláj félszigeten, 1000 kilométer tükörsima aszfaltút a mérhetetlen és vad őserdők között.

A legnehezebb és legsúlyosabb rész : A sivatagok, Kína és Dél-Amerika.

MIT GONDOL RÓLUNK A VILÁG ?

(Kivonat a nagyobb újságokból)

Két fiú és egy kutya Magyarországról, egy csodálatos motoros uton. Kalandjaik kétségen kívül megtöltene egy érdekes könyvet. „*Al Lataif*“, *Cairo, Egyiptom.*

Magyarország büszke lehet önökre . . .

„*Igdan*“, *Konstantinápoly.*

A görög ifjúság tárt karokkal fogadja magukat, derék vállalkozásuk őket is nagy tettekre ösztönzi.

„*Patris*“, *Athén.*

Két sportember eltelve hazája szeretetétől demonstrálja a világnak, hogy Magyarországon is megvan a nagy sportszellem. Ez az utazás egyedüli a maga nemében.

„*Osaka Mainichi*“, *Japán.*

Golyókkal zavarják a szíriai banditák... Tisztán sportszeretetből csinálják az utat, kitéve magukat minden veszélynek és nélkülözésnek. — Szeretettel üdvözlünk Titeket.
„The Statesman“, Calcutta, India.

Mindig barátságos szellem volt a Britt és a magyar nép között. A két fiúban kik jelenleg nálunk vannak és körülnéznek Ausztráliában, fel lehet ismerni ugyanazt a nemes szellemet, mely a mi saját fajunk tagjait a világ valamennyi nemzete fölé emelte.
„The Mail“, Adelaide, S. Ausztrália.

Két magyar fiú, a történelem egyik legnagyobb motoros teljesítményének hőse!...
„Java-Bode“, Bandoeng, Jáva.

Két merész ifjú, kik dacoltak a világ legelhagyatottabb sarkainak terrorjával, a dzsunglek veszélyeivel és igen sok alkalommal tenyerükön tartják saját életüket, érkezik Pekingbe.
„The Leader“, Peking, Kína.

Ez az utazás, bár alapot ad a jövőjüknek, reprezentálja a karrierjük tetőpontját.
„Western“, Los Angeles, California.

Zoltán és Gyula nem fedez fel olajat egy társaság részére sem, ők látni és tanulni indultak el. Megesináltak mindent, végtelen helyeken megfordultak és végtelen sok dolgot láttak. Most itt vannak New Yorkban, hol előadásokat tartanak tapasztalataikról. James Walker polgármester már szerencsét kívánt nekik és későbbben President Hoover is meg fogja fogja kezüket szorítani.
„New York Times“.

A mi gazdag nyelvünk összes diesérő szava kevés ezen magyar ifjak vállalkozásának méltatására. Kívánjuk, hogy minél előbb érkezzenek vissza hazájukba, ahol a szerető karok összes honfitársaik tapsával együtt már bizonyára várják őket.
„Diario de Cuba“, Habana.

Nem szükséges jelezni, hogy hatóságainknak, intézményeinknek és általában egész publikumunknak minden segítségét s együttműködését oda kell adniok ezen két merész utazónak, akiknek értékessége már öt kontinensen bizonyítva lett.
„El Comercio“, Lima, Peru.

A magyar motorosok olyat vittek véghez, hogy nekünk nincs más hátra, mint elismerni ezt a kivételes és egyedüli teljesítményt.
„El Mercurio“, Santiago de Chile.

Magyarországról ezen két motorosban két kiváló képviselője van azon népnek, mely az egész világon meghallgatásra talál melódiájuk édessége által. A szemükben vibráló fény mint egy csodálatos lencse már felfogta a világ legfantasztikusabb panorámáit, meg is őrzi azokat, hogy később egy könyvbe helyezze, mely mű koronája lesz öt éves küzdelmüknek.
„La Prensa“, Buenos Aires, Argentina.

Csupán bizonyítják egy faj kiválóságát, mely fajnak a két utazó oly kitűnő képviselője.
„Daily Mail“, London.

VÉGSZÓ.

Miután befejeztük utazásunk rövid kis leírását, az olvasó elnézését kell kérni ennek kezdetlegessége miatt. Azonban oly hosszú volt az út, oly sok a tapasztalat és az érdekes megfigyelés, hogy lehetetlen ilyen rövid keretben részletesebben kitérni minden egyes országra és minden kalandunkra.

Hazaérve Magyarországra, sok tervet és sok jó szándékot hoztunk magunkkal. Hogy mit fogunk tudni ezekből megvalósítani, azt ma még magunk sem tudjuk. Egy dolog lebeg szemünk előtt, hogy nyílt tapasztalatainkat és ismereteinket ne csak a magunk, hanem a köz javára minél jobban értékesíteni tudhassuk.

Mint a külföldi országokban, úgy idehaza is meg akarjuk rendezni előadásainkat. Ezen előadások keretében részletesen elmondjuk utazá-

sunk történetét, a tanulságos dolgok mellett nem felejtkezünk meg a szórakoztató és nevettető epizódok elmeséléséről sem, azonkívül képekben is bemutatjuk az egész utazást. Legjobb felvételeinket vetítjük le néhány mozgófényképfelvételünkkel együtt. Az előadásokat valószínűleg az iskolák részére is megtartjuk, de úgy Budapesten, mint a vidéki városokban tervezünk előadásokat a nagyközönség részére is. Mint ahogyan külföldi országokban sikereket értek el előadásaink, úgy reméljük, a magyar közönség tetszését is ki fogjuk vívni.

Azonkívül rövidesen meg fog jelenni nagy könyvünk az egész utazásról, melyet számos saját fényképfelvétellel fogunk illusztrálni. Az úton kívül ebben a könyvben az egyes országok gazdasági helyzetét is méltatjuk, megismertetjük a kivándorlók ottani lehetőségeit, különösen hosszú fejezetet szentelünk a világ minden részébe szétszóródott magyar honfitársainknak, akiknek sorsát nem igen ismeri senki sem jobban, mint mi jómagunk.

Kérjük a magyar közönséget, ha valaki hasznos útbaigazítást vagy segítséget tud nyújtani nekünk ezen a téren, értesítsen minket. Akár könyvünk kiadását, akár előadások tartását segítő minden tanácsot köszönettel fogadunk, úgy szintén bármilyen meghívást egyesületek részéről a valóban érdekes és értékes előadásunk megtartására.

Ha bárki részleteket kíván megtudni valamiről utunkkal kapcsolatban, bizalommal forduljon levélben hozzánk, a legnagyobb mértékben szívesen állunk rendelkezésére.

Érdekes fényképfelvételeink ügyesen összeállított sorozatokban, vagy tetszés szerint kiválasztott példányokban szintén a közönség és az érdeklődők rendelkezésére állanak.

Tekintve azokat az általánosan ismert nehézségeket, melyek egy, a miénkhöz hasonló nagyobb mű kiadásával együttjárnak, kérjük a magyar közönséget, aki gondolja, hogy könyvünket megjelenése után meg fogja vásárolni, küldje be címünkre az alábbi szelvényt. A szelvény beküldése az elküldőre nézve semmi kötelezettséggel sem jár, csupán részletes ismertetőt fog kapni az illető a könyvről és a lehetőleg mérsékelt népszerű kiadási árról.

Hálás köszönettel: *Sulkowsky Zoltán és Bartha Gyula*

Cím: Budapest, I., Orbánhegy, Agárdi-út 16.

..... (Kivágandó és borítékban vagy lapra ragasztva elküldendő.)

Kérem könyvük megjelenése alkalmával részemre tájékoztatót küldeni szíveskedjenek.

Név: _____

Cím: _____

**MEGBÍZHATÓSÁG!
GAZDASÁGOSSÁG!**

Mobiloil

**AZ EGÉSZ VILÁGON
MINDENÜTT KAPHATÓ**

VACUUM OIL COMPANY R.T.

